

GENOOTSCHAP FLEVO

Geacht lid van het Genootschap Flevo,

In deze vijfde Nieuwsbrief van 2024 aandacht voor de Cornelis Lelylezing 2024 en alweer onze volgende activiteit, het symposium Opgroeien in een kansrijke omgeving. Daarnaast delen we nog enkele wetenswaardigheden.

Symposium Opgroeien in een kansrijke omgeving

Op 13 november 2024 zijn we te gast op Urk. Genootschap Flevo organiseert in samenwerking met gemeente Urk een symposium met het thema Opgroeien in een kansrijke omgeving. De uitnodiging voor deze interessante bijeenkomst is als bijlage bijgevoegd. Let op; [aanmelden voor 10 november](#) !

Cornelis Lelylezing 2024 - Flevoland in 2100; veilig en wel?

Op donderdag 3 oktober 2024 heeft de 16^e Cornelis Lelylezing plaatsgevonden. En wat een lezing was dat ! Maar liefst 136 belangstellenden vulden de Statenzaal van het provinciehuis. Dat is ruim 30 % meer bezoekers dan bij de vorige editie. Hetty Klavers, dijkgraaf van waterschap Zuiderzeeland, Arjen Gerritsen, commissaris van de koning in Flevoland en Jean Paul Gebben, burgemeester van Dronten verzorgden een buitengewoon interessante lezing. De Lelylezing werd muzikaal afgesloten door Roos Blufpand met 'Ode aan het water'. Riet Rijs heeft in zeer korte tijd kans gezien de lezing in een fraai verslag weer te geven. Dit verslag treft u bijgaand aan.

Programmatistische aanpak Grote Wateren

De Programmatistische Aanpak Grote Wateren (PAGW) is een programma van de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Het programma is opgezet om de ecosystemen in de grote wateren te versterken. Dat helpt de omstandigheden te creëren waaronder de ecologische waterkwaliteit verbetert en de natuur robuuster wordt.

Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voeren in opdracht van de ministeries de afgesproken maatregelen uit. Dat doen ze in samenwerking met regionale partijen. Op landelijk niveau zorgen ze samen voor sturing. Op regionaal niveau voeren ze de projecten uit. De PAGW is in 2018 gestart en loopt tot 2050. In deze Nieuwsbrieven wordt regelmatig aandacht geschonken aan projecten die zich in of rond de voormalige Zuiderzee bevinden. Zo is de informatie over het onderwerp hieronder van hun website afkomstig. Kijk daarom eens op www.PAGW.nl Vooral het overzicht van de projecten is zeer interessant.

Robuust spuicomplex bij Den Oever

De Afsluitdijk vormt sinds 1931 de grens tussen zoet en zout water. In 2018 kwam een probleem aan het licht: zoutindringing (verzilting) in het IJsselmeer. Dit kwam door de hoeveelheid zout dat het IJsselmeer binnendrong via schut- en spuisluizen én een droge zomer waardoor minder zoet water aangevoerd werd. Een probleem voor onder andere de drinkwaterbereiding bij Andijk.

Foto: Rijkswaterstaat

Volgens verwachting neemt de zoutindringing verder toe vanwege de zeespiegelstijging en drogere en hetere zomers. Daarnaast is de harde overgang tussen zoet- en zout water niet gunstig voor de vismigratie: de trekroute van vissen tussen verschillende wateren. Bijvoorbeeld voor de zalm die in zout water opgroeit, maar in de paaitijd zoet water opzoekt. Ook zien we dat via spuisluizen vissen van het IJsselmeer naar de Waddenzee worden gespoeld. Ook zeker niet gunstig. Tijd voor een gedegen aanpak van Rijkswaterstaat: in 2023 en 2024 is onderzoek gedaan naar de overgang van zoet naar zout water bij Den Oever.

Het onderzoek naar de vismigratie en verzilting leidt tot twee nieuwe maatregelen:

1. De ministeries I&W en LNV hebben op 1 juli 2024 de aanvullende voorkeursbeslissing PAGW Wieringerhoek goedgekeurd: de vismaatregel bij Den Oever. De vismaatregel bestaat uit het inrichten van een

waarschuwingszone voor vissen die leven in zoet water. Zo krijgen vissen tijdig een signaal om te keren, zodat ze niet via de spuisluis in de zoute Waddenzee terecht komen. Vaak overleven de vissen deze weerbarstige reis ook niet. In 2025 worden de maatregelen verder uitgewerkt.

2. Tijdens recente onderhoudswerkzaamheden zijn zes grote pompen geïnstalleerd bij Den Oever. Deze pompen worden ingezet om overtollig zoet water uit het IJsselmeer te pompen als het waterpeil van de Waddenzee te hoog staat. De pompen kunnen ook op gezette tijden bediend worden om opgehoopt zout water voor de Afsluitdijk terug te pompen naar de Waddenzee. Daarnaast wordt er een retourgeul van schutsluis naar de spuisluis aangelegd. Zo wordt zout water dat via de schutsluis binnenkomt, efficiënt afgevoerd richting de Waddenzee. Het zoute water vermengt zich niet met zoet water. De realisatievoorbereiding start nog in 2024, de verwachting is dat in 2029 de werkzaamheden afgerond zijn.

Bron: www.pagw.nl

Documentaire serie Het Nieuwe Land

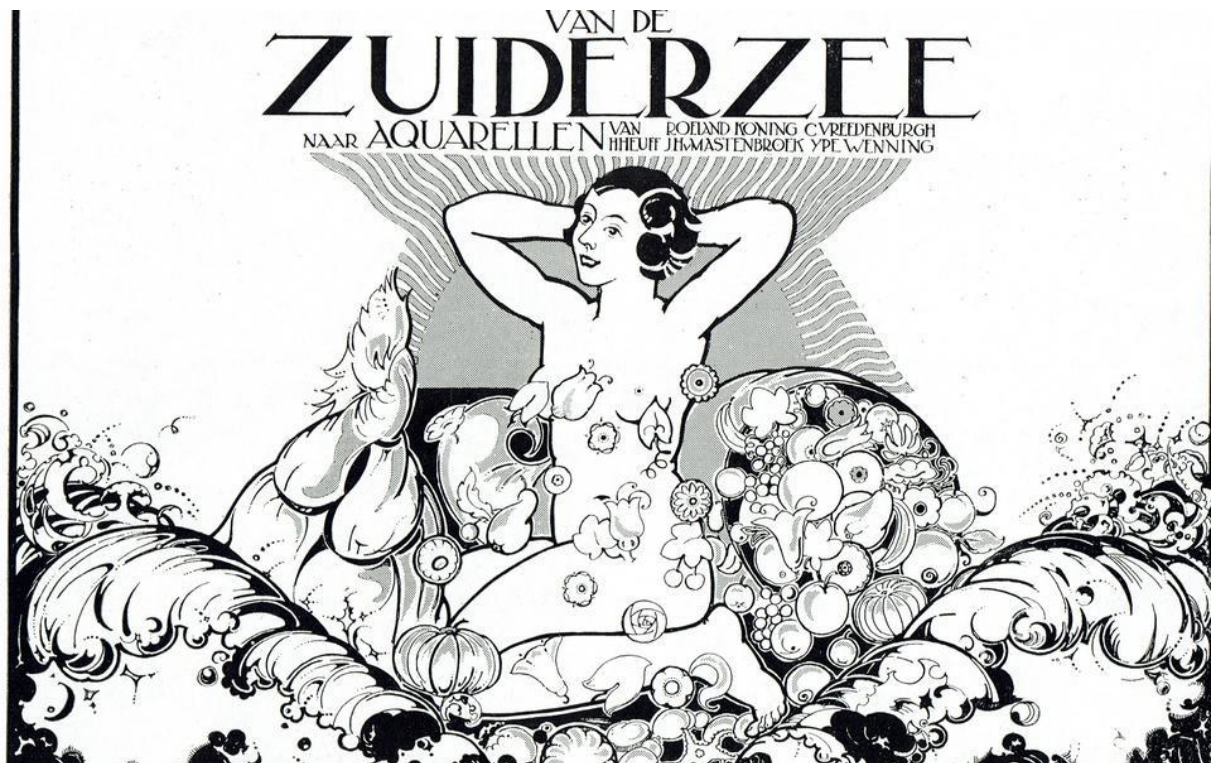
Huub Stapel verdiept zich in de geschiedenis van de Zuiderzee, met name in de polderpioniers die huis en haard verlieten om hun leven op te bouwen op deze kale vlakte. Het afsluiten van de Zuiderzee betekende voor de vissers het einde van een tijdperk, voor veel boeren was het juist een nieuw begin.

De meeste leden van Genootschap Flevo kennen het verhaal wel van onze ontstaansgeschiedenis. Toch biedt de 4-delige serie, deels in samenwerking met schrijfster Eva Vriend opgenomen, een prachtig inzicht in de ambities van weleer,

afgezet tegen hetgeen ervan terecht is gekomen. Veel bekende gezichten! En nog te zien op www.npo.nl/start

De polder van vroeger | Een beetje kunst tijdens en na aanleg Afsluitdijk

Met de zin 'Moge dit album bijdragen tot verlevendiging van het nationaal bewustzijn' eindigt de uitgever op 1 juni 1929 het voorwoord van een nieuwe reeks publicaties over én met de naam 'De Afsluiting en Gedeeltelijke Droogmaking van de Zuiderzee.'

Deze uitgever was de N.V. Handelsdrukkerij Holdert & Co. Amsterdam die naast de 'Driemaandelijksche Bichten van het departement betreffende de Zuiderzeewerken en de door de vereniging 'Nederland in den Vreemde' uitgegeven brochure 'De Afsluiting en Gedeeltelijke Droogmaking van de Zuiderzee' het nodig vond om als derde partij nogmaals over de Zuiderzeewerken te berichten. En dat lijkt terecht, want anders dan de 'Driemaandelijksche Berichten' worden hier de vorderingen van de werkzaamheden uitgebreid beschreven met daarbij veel en duidelijke foto's.

Tweede Wereldoorlog

Deze uit elf delen bestaande publicaties wordt als eerste uitgegeven in 1929 en als laatste in november 1940. Uit het laatste voorwoord blijkt dat de zojuist begonnen Tweede Wereldoorlog hiervan de oorzaak is. Citaat: 'Verscheen ons vorig album op een ogenblik, dat wij - met den vasten wil om onszelf te zijn en te blijven - konden

hopen om voor den geesel van den oorlog gespaard te blijven, thans zien we terug op de periode van 10-15 Mei 1940, waarin ons land na korten doch hevigen strijd zovele van zijn besten zonen verloor en werd bezet. Vanzelfsprekend zijn deze voor ons Volksbestaan zoo belangrijke gebeurtenissen op de Zuiderzeewerken niet zonder invloed gebleken. Maar het verlies van den strijd tegenover een zóó machtige tegenstander, heeft onze Volkskracht niet aangetast en heeft den wil om dit groote nationale werk voort te zetten niet gebroken. Ook nu gelooft ons Volk aan zijn toekomst, hoevele vragen daaromtrent thans wellicht kunnen worden gesteld, waarbij de voortgang van dit machtige werk, tot stand gebracht door goed geleide samenwerking van zoo talloos velen op verschillend levensterrein, hoofd- en landarbeiders van onderscheiden denkrichting, het sprekend voorbeeld moge zijn van wat sterke, eensgezinde samenwerking vermag.'

Vlietermonument

Het voorwoord sluit af met de tekst 'Een Volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst', de tekst die ook staat op het Vlietermonument met de drie steenzetters die basaltblokken plaatsen, een in reliëf vervaardigd bronzen kunstwerk van Hildo Krop. Het gebouw zelf is van de hand van Willen Dudok en het blijft een kwestie van smaak, maar ik denk dat hij mooiere gebouwen ontworpen heeft. De laatste foto's in het laatste deel van de elf publicaties laten het in aanbouw zijnde gemaal en schutsluis bij Lemmer zien.

Bovenstaande tekst en afbeelding zijn onderdeel van een publicatie van Bert Rosink in De Noordoostpolder. Voor het gehele artikel verwijs ik naar: [De polder van vroeger | Een beetje kunst tijdens en na aanleg Afsluitdijk - De Noordoostpolder](#)

Barak Dronten

Nog meer geschiedenis. Na jaren van discussie over (de waarde) van het cultureel erfgoed van Dronten is nu een belangrijke mijlpaal bereikt. Onlangs overhandigde de gemeente de sleutel van een replica van een pioniersbarak aan de voorzitter van de Stichting Historisch Dronten (voorheen de stichting Geschiedschrijving Dronten). Het origineel was een van de vroegste gebouwtjes van Dronten. In deze gebouwtjes werden de eerste pioniers gehuisvest, hield de dokter spreekuur en waren er diensten vanuit de ZIJP beschikbaar. Veel inwoners en erfgoedinstanties wilden de barak behouden en restaureren als blijvende herinnering aan de pionierstijd. Uiteindelijk werd de barak in 2012 gesloopt en zijn -ondanks de erbarmelijke staat- diverse onderdelen opgeslagen om eventueel te benutten voor herbouw. Het hout was echter dermate aangetast dat in 2013 door de raad is besloten geld vrij te maken voor de bouw van een replica. De bouw werd echter telkenmale doorgeschoven, waardoor de raad zich genoodzaakt zag in 2023 een aanvullend krediet beschikbaar te stellen. Gekozen is voor een locatie bij de dierenweide in het Ontmoetingspark Buiten. De gemeente Dronten en de Stichting Historisch Dronten

oktober 2024

zijn overeen gekomen dat laatstgenoemde het beheer en de exploitie overneemt. Dat doet deze stichting met een door haar opgerichte Stichting Beheer historische gebouwen.

Het gebouw moet van binnen nog een verbouwing ondergaan. Daarna komt het meubilair aan bod. De bedoeling is dat dit jaar nog een slaapkamer van de barak in originele staat wordt gebracht. Verder zal dan ook een kleine expositie over de werkkampen in Ketelhaven, Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant te zien zijn. De stichting laat ook een tweetal bewoners hun verhalen vertellen.

Fragment van de originele barak (Fotograaf onbekend)

De barak wordt informatie en verkooppunt van de boeken van de Stichting. Ook zal het dienst doen als vertrekpunt bij rondleidingen.

De barak als kantoor voor de ZIJP (foto St.Historisch Dronten)

Bronnen: Stichting Historisch Dronten, dedrontenaar.nl, Flevopost, gemeente Dronten, Stichting Heemschut

Met vriendelijke groet,

Rob van der Schans, secretaris